

СЛЕДЕЊЕ НА СПРОВЕДУВАЊЕТО НА СТРАТЕГИЈАТА ЗА РЕФОРМИ ВО ПРАВОСУДСТВОТО (2017 – 2022) ВО ПЕРИОДОТ НА 2018/2019 ГОДИНА

ПРОЕКТ „ЗА ПРАВДА“ (FOR JUSTICE) – ЗАЕДНИЧКА АКЦИЈА ЗА СЛЕДЕЊЕ НА СУДСКИТЕ РЕФОРМИ И ЗАСТАПУВАЊЕ ЗА НИВНО СПРОВЕДУВАЊЕ
ПЕРИОД НА СЛЕДЕЊЕ: АВГУСТ – НОЕМВРИ 2018

Овој извештај произлегува од проектната активност „Квартално прибирање на податоци за статусот на спроведувањето на мерките и активностите од Акцискиот план на Стратегијата од надлежните тела/органи (пристап до јавно објавените информации и документи и слободен пристап до информации од јавен карактер) во рамките на од проектот „ЗА ПРАВДА“ (FOR JUSTICE)– заедничка акција за следење на судските реформи и застапување за нивно спроведување, кои беа спроведени во првиот извештаен период, поточно во периодот од август 2018 до ноември 2018 година.

Согласно утврдената Методологија за овој проект, организациите го следеа спроведувањето на Стратегијата во однос на почитувањето на временската рамка утврдена со Акцискиот план, транспарентноста на процесот, нивото на вклученост на засегнатите страни и граѓанскиот сектор и имплементацијата на донесени закони. Согласно оваа методологија беа следени следниве закони: Законот за кривична постапка, Законот за јавно обвинителство, Законот за изменување и дополнување на законот за Академија на судии и јавни обвинители, Законот за судовите, Законот за судскиот совет на РМ, Закон за Советот на јавни обвинители, Законот за адвокатура, Законот за бесплатна правна помош, Законот за нотаријат, Законот за извршување и Законот за управните спорови.

Генерално, за овој извештаен период, во однос на погоре утврдените параметри, може да се заклучи дека целиот процес на спроведување на Стратегијата и Акцискиот план беше делумно транспарентен, вклученоста на засегнатите страни и граѓанскиот сектор беше исто така делумна, додека првично зададената временска рамка за донесување на 12 од мониторираните закони не е испочитувана, односно беше пречекорена во постапките за сите мониторираните закони.

1 ТРАНСПАРЕНТНОСТ

При оценка на транспарентноста на процесите на носење и измени на мониторираните закони, организациите вклучени во овој проект ги земаа во предвид следните параметри: дали законот се носел во скратена или редовна постапка, дали граѓанските организации, засегнатите страни и стручната јавност биле вклучени во целиот процес, дали имало јавни дебати, дали бил објавен законот на ЕНЕР и во која фаза и дали се инкорпорирале конструктивните предлози во крајните решенија, па затоа генерално процесите беа оценети како **делумно транспарентни**, и тоа:

- **Транспарентен процес** со вклучување на засегнатите страни и граѓанските организации во работната група, јавни дебати и објава на ЕНЕР имаше за Закон за судови, Закон за Судски совет на РМ, Законот за бесплатна правна помош, Законот за нотаријат, Законот за извршување, Законот за управен спор и Законот за прекршоците),

- **Делумно транспарентен процес** со вклучување на засегнатите страни и академската јавност, но не и на граѓански организации во работните групи, донесување на некои од законите без да има соодветна стручна јавна дебата и без објавување на ЕНЕР на предлог закон или во скратена постапка (Закон за кривична постапка, Законот за измени и дополнувања на законот за кривична постапка, Закон за јавно обвинителство, Законот за измени и дополнувања на законот за јавни обвинители, Законот за Адвокатура, Закон за Совет на јавни обвинители, Закон за академија за судии и јавни обвинители).

2 ВКЛУЧЕНОСТА НА ЗАСЕГНАТИТЕ СТРАНИ И ГРАЃАНСКИТЕ ЗДРУЖЕНИЈА

При оценка на вклученоста на засегнатите страни и граѓанските здруженија во процесите на носење и измени на мониторираните закони, организациите вклучени во овој проект ги земаа во предвид следните параметри: дали засегнатите страни и граѓанските организации биле вклучени во целиот процес, дали засегнатите страни и граѓанските организации биле членови на работните групи, дали имало јавни дебати отворени за засегнатите страни и граѓаните, дали бил објавен законот на ЕНЕР и во која фаза, па затоа генерално може да се каже дека **имаше делумна вклученост на засегнатите страни и граѓанските организации** во овие процеси, и тоа:

- **Задоволителна вклученост** со вклучување на засегнатите страни и граѓанските организации во работните групи и во целиот процес на донесување на законите имаше во Законот за судови, Законот за Судски совет на РМ, Законот за Совет на јавни обвинители, Законот за адвокатура, Законот за бесплатна правна помош, Законот за нотаријат, Законот за извршување, Законот за управен спор и Законот за прекршоците.

- **Делумна вклученост** со вклучување на засегнатите страни и академската јавност, но не и на граѓанските организации во процесот на носење на Законот за Академија за судии и обвинители и законите преку учество во т.н. кривично правна работна група која работеше на измени и дополнувања на Законот за кривична постапка, измени и дополнувања на Законот за јавно обвинителство, односно нов Закон за јавно обвинителство вклучително и редефинирање на правниот статус на СЈО во посебно јавно обвинителство со автономна надлежност, во рамките на ЈО, за цела територија на РМ, со седиште во Скопје и проширување на надлежноста со гонење на кривични дела од висок профил на корупција.

ПОЧИТУВАЊЕ НА ВРЕМЕНСКАТА РАМКА УТВРДЕНА СО СТРАТЕГИЈАТА И АКЦИОНИОТ ПЛАН

3

При оценка на почитувањето на временската рамка утврдена со Стратегијата за реформи во правосудството (2017-2022) и Акциониот план кон истата, организациите вклучени во овој проект ги земаа во предвид следните параметри: дали носителите на одлуки (Министерства, Влада на РМ и Собрание на РМ) ги почитувале поединечните и крајните роковие зададени за секоја фаза од процесот на носење на законските измени и новите закони опфатени со Стратегијата и Акциониот план. Ниту еден од законите кои организациите ги следеа во овој период не беше донесен во предвидениот краен рок, ниту пак беа испочитувани роковите утврдени за секоја фаза поединечно.

Од сите мониторираните закони **донесени** се само Законот за измени и дополнувања на Законот за Академија за судии и јавни обвинители (Службен весник на РМ, бр. 163 од 4.9.2018 година), Законот за измени и дополнувања на Законот за кривична постапка и Закон за измени и дополнувања на Законот за јавно обвинителство (Службен весник 198/18 од 31.11.2018). Законот за бесплатна правна помош беше усвоен од Владата на РМ и беше поднесен до Собранието на РМ но врз основа на спроведена јавна расправа во Собранието на РМ, во март 2018 година Владата го повлече заради одредени недостатоци на истиот, а повторно започна со нов процес на ПВР на 12.11.2018 година. Поради тоа организациите во овој квартален период на следењето на реформите нотираат **дека временската рамка утврдена со Стратегијата за реформи во правосудството (2017-2022) не се почитува како за поединечните така и за крајните рокови за донесување на мониторираните закони.**

Важно е да се напомене дека за поголем дел од мониторираните закони во Акциониот план како краен рок беше предвиден месец септември 2018 година, кој рок не се испочитува делумно и поради политичките процеси кои се одвиваа во исто време (преговорите за решавањето на спорот со Грција, потпишувањето на Договорот од Преспа, распишувањето и кампањата за Референдумот 2018). Заради овие политички процеси Владата на РМ предложи нов т.н. План 18 со кој план се утврдија нови рокови за законите опфатени со Стратегијата и Акциониот план, така што се пролонгираа роковите до Мај 2019 година.

4 ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ДОНЕСЕНИТЕ ЗАКОНИ

Во овој период организациите нотираа донесување на 3 (три) закони за измени и дополнувања и тоа:

1) Законот за измени и дополнувања на Законот за Академија за судии и јавни обвинители:

Досега во делот на имплементација на донесените законски измени, а согласно преодните и завршните одредби назначени се членови на управниот одбор, одржана е конститутивна седница на Управниот одбор на АСЈО. На седницата беа констатирани назначувањата на членовите на Управниот одбор на Академијата, избрани се претседател и заменик претседател на УО на Академијата, утврден е престанок на претходниот директор на Академијата, распишан е оглас за директор и заменик директор и назначен е В.Д. директор на Академијата за судии и јавни обвинители.

2) Законот за измени и дополнувања на Законот за кривична постапка:

измените ги опфаќаат посебните истражни мерки во делот во делот на следењето на комуникациите, укинувањето суспензивното дејство на жалбата во однос на решенијата за притвор, како и проширување на опфатот на правосудната полиција, но со оглед дека законот е донесен на 30.10.2018 година, во овој период на следење на реформите сеуште не можеме да дадеме никаков податок за имплементација на оваа реформа.

3) Закон за измени и дополнувања на Законот за јавно обвинителство:

Со измените на овој закон, во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција се формира посебно Одделение за истражување и гонење на кривични дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција, кои се однесуваат на извршени кривични дела при вршење на службено дејствие, како и кривични дела извршени вон службата, а засегаат во членовите 2 (право на живот) и 3 (забрана за мачење) од Европската конвенција за човекови права заради воведување ефикасна контрола над работата на полицијата преку воспоставување на надворешен механизам. Меѓутоа исто како и за измените на ЗКП, сеуште нема податок за почеток на имплементација на овие законски измени.

ТАБЕЛАРЕН ПРИКАЗ НА СЛЕДЕЊЕТО НА СПРОВЕДУВАЊЕТО НА СТРАТЕГИЈАТА И АКЦИОНИОТ ПЛАН

Закони	Транспарентност	Вклученост на засегнати страни	Временска рамка	Имплементација
Закон за Кривична постапка	ДЕЛУМНА	ДЕЛУМНА	Не се почитува	Не е донесен
Закон за Јавни обвинители	ДЕЛУМНА	ДЕЛУМНА	Не се почитува	Не е донесен
Закон за измена и дополнување на ЗКП	ДЕЛУМНА	ДЕЛУМНА	Не се почитува	НЕМА
Закон за измена и дополнување на ЈО	ДЕЛУМНА	ДЕЛУМНА	Не се почитува	НЕМА
Закон за Академија за судии и обвинители	ДЕЛУМНА	ДЕЛУМНА	Не се почитува	ИМА
Закон за Судови	ДА	ЗАДОВОЛИТЕЛНА	Не се почитува	Не е донесен
Закон за судски совет на РМ	ДА	ЗАДОВОЛИТЕЛНА	Не се почитува	Не е донесен
Закон за совет на јавни обвинители	ДЕЛУМНА	ЗАДОВОЛИТЕЛНА	Не се почитува	Не е донесен
Закон за адвокатура	ДЕЛУМНА	ЗАДОВОЛИТЕЛНА	Не се почитува	Не е донесен
Закон за бесплатна правна помош	ДА	ЗАДОВОЛИТЕЛНА	Не се почитува	Не е донесен
Закон за извршување	ДА	ЗАДОВОЛИТЕЛНА	Не се почитува	Не е донесен
Закон за нотаријат	ДА	ЗАДОВОЛИТЕЛНА	Не се почитува	Не е донесен
Закон за управен спор	ДА	ЗАДОВОЛИТЕЛНА	Не се почитува	Не е донесен
Закон за прекршоците	ДА	ЗАДОВОЛИТЕЛНА	Не се почитува	Не е донесен